

Agnieszka Sadurska, Irena Wrońska, Lilla Walas, Mariusz Wysokiński, Wiesław Fidecki

Katedra Rozwoju Pielęgniarstwa, Wydział Pielęgniarstwa i Nauk o Zdrowiu Uniwersytetu Medycznego w Lublinie

S atysfakcja studentów ze studiów na kierunku pielęgniarstwo Uniwersytetu Medycznego w Lublinie

Students' satisfaction with studying at the Nursing Faculty of the Medical University of Lublin

Adres do korespondencji:

Agnieszka Sadurska
 Uniwersytet Medyczny w Lublinie
 Al. Raławickie 1
 20-059 Lublin
 tel. (0 81) 528 88 96
 e-mail: asadurska1@wp.pl

STRESZCZENIE

Wstęp. Badanie opinii studentów i satysfakcja ze studiowania jest ważnym elementem składającym się na wewnętrzny system oceny jakości kształcenia.

Cel pracy. Celem pracy była próba określenia satysfakcji studentów kierunku pielęgniarstwo w zakresie wybranych aspektów studiowania.

Materiał i metody. Badania pilotażowe przeprowadzono w 2007 roku. Do realizacji postawionego celu badań posłużono się metodą sondażu diagnostycznego z wykorzystaniem techniki ankietowej. Zastosowano kwestionariusz ankiety pt. „Zadowolenie ze studiowania. Kwestionariusz dla studentów”.

Badaniami objęto wybranych losowo 189 studentów kierunku pielęgniarstwo Wydziału Pielęgniarstwa i Nauk o Zdrowiu Uniwersytetu Medycznego w Lublinie. Byli to studenci I, II i III roku stacjonarnych studiów pierwszego stopnia, I i II roku stacjonarnych studiów drugiego stopnia, I roku niestacjonarnych studiów drugiego stopnia oraz studenci I roku niestacjonarnych studiów pierwszego stopnia. Wśród ankietowanych 93,12% stanowiły kobiety, 6,88% mężczyźni. Wiek respondentów był zróżnicowany i mieścił się w przedziale 19–50 lat.

Wyniki i wnioski. Ogólne zadowolenie studentów pielęgniarstwa z kierunku studiów jest dość wysokie. Studenci wysoko ocenili nauczycieli akademickich i kształtowane w trakcie studiów kompetencje zawodowe. Respondenci najniżej ocenili organizację toku studiów.

Problemy Pielęgniarstwa 2008; 16 (1, 2): 72–80

Słowa kluczowe: jakość kształcenia, satysfakcja ze studiów, pielęgniarstwo

ABSTRACT

Introduction. Research into students' opinions and their satisfaction with studying constitute important elements comprising the internal system of education quality assessment.

Aim. The investigation aimed at attempting to specify students' satisfaction with selected aspects of their studies at the Faculty of Nursing.

Material and methods. A pilot study was administered in 2007. A diagnostic survey method involving a questionnaire technique was employed so as to achieve the aim of the study. The questionnaire form was used which was entitled: "Satisfaction with Studying. The Questionnaire for Students."

The investigation involved 189 randomly selected students from the Nursing and Health Science Faculty at the Medical University of Lublin. These were 1st, 2nd and 3rd year full-time postgraduate students, 1st year external postgraduate students, and 1st year external graduate students. Female were 93.12% of respondents and 6.88% of respondents were male. Respondents' age varied considerably and ranged from 19 to 50.

Results and conclusions. Students' general satisfaction with the nursing faculty was rather significant. Students highly rated their academic teachers and vocational skills which were being developed during their studies. Organizing the course of studies was rated least favorably.

Nursing Topics 2008; 16 (1, 2): 72–80

Key words: education quality, satisfaction with studying, nursing

Wstęp

Od ponad 10 lat problem jakości kształcenia w polskim szkolnictwie wyższym nabrał dużego znaczenia i jest powodem dyskusji w środowisku akademickim [1–4]. Troska o jakość kształcenia na kierunku pielęgniarstwo spowodowana jest wzrostem liczby szkół wyższych i liczby studentów [5].

Kształcenie pielęgniarek na poziomie wyższym rozpoczęło się wraz z utworzeniem w 1972 roku pierwszego w Polsce Wydziału Pielęgniarskiego przy Akademii Medycznej w Lublinie. Obecnie funkcjonuje 58 uczelni państwowych i niepaństwowych oferujących ten rodzaj kształcenia, które otrzymały pozytywną ocenę Krajowej Rady Akredytacyjnej Szkolnictwa Medycznego i Państwowej Komisji Akredytacyjnej [6]. W tych warunkach pojawia się problem konkurencyjności poszczególnych uczelni i kierunków studiów na rynku usług edukacyjnych. Można się spodziewać, że wybór konkretnej szkoły wyższej, wydziału czy kierunku studiowania będzie coraz bardziej zależał od oferowanej jakości kształcenia [7]. Dlatego też badanie opinii studentów na temat przebiegu procesu kształcenia stało się jednym z ważnych elementów składających się na wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia [8].

Cel pracy

Celem pracy była próba określenia satysfakcji studentów kierunku pielęgniarstwo w zakresie wybranych aspektów studiowania.

Materiał i metody

Badania pilotażowe przeprowadzono w 2007 roku, po uzyskaniu zgody Komisji Bioetycznej Uniwersytetu Medycznego w Lublinie. Do realizacji postawionego celu badań posłużono się metodą sondażu diagnostycznego z wykorzystaniem techniki ankietowej. Zastosowano kwestionariusz ankiety pt. „Zadowolenie ze studiowania” opracowany na Uniwersytecie Jagiellońskim przez zespół w składzie: Z. Łącała, Cz. Noworol, A. Beauvale, R. Gałuszczyński (wersja ogólna dla wszystkich wydziałów), Z. Łącała, J. Mirecka, Cz. Noworol (wersja dla wydziału lekarskiego), po uzyskaniu zgody autorów. Autorzy poddali kulturowej adaptacji

kwestionariusz *Student Satisfaction Survey* opracowany przez zespół *The Centre for Research into Quality* pracujący pod kierunkiem profesora Lee Harveya na Uniwersytecie w Birmingham [9].

Dla potrzeb badań studentów kierunku pielęgniarstwo ostatnią część ankiety dotyczącą oceny kształtowanych w trakcie studiów kompetencji zawodowych zmodyfikowano, wykorzystując podział kompetencji zawodowych pielęgniarki opracowany przez ekspertów wyższego szkolnictwa medycznego w ramach Projektu Tunning [10]. Metoda pozyskiwania informacji od studentów skupiła się na całokształcie doświadczeń związanych ze studiowaniem i była narzędziem do badania jakości kształcenia przygotowanym jako standard dla Uniwersyteckiej Komisji Akredytacyjnej [9, 11].

W kwestionariuszu „Zadowolenie ze studiowania” uwzględnione zostały obszary związane ze studiowaniem takie jak: organizacja toku studiów, zajęcia dydaktyczne, prowadzący zajęcia, biblioteka, obiekty uczelniane i ocena ogólna. W każdym z wymienionych obszarów tematycznych występują pytania, które respondent ocenia na dwóch 7-stopniowych skalach ważności i zadowolenia. Są też pytania otwarte, które umożliwiają wyrażenie swobodnych wypowiedzi na dany temat. Otrzymane wyniki badań scharakteryzowano za pomocą wartości średniej arytmetycznej. Istotą analizy wyników badania jest podział skali ważności na 3, a skali zadowolenia — na 5 przedziałów (tab. 1).

Wielkość liter oznacza poziom ważności, a mała litera w nawiasie oznacza aspekty ocenione jako mało ważne, mała litera bez nawiasu — ważne, duża litera — bardzo ważne. Kolejność liter informuje o stopniu zadowolenia respondenta, gdzie „E” oznacza wysokie niezadowolenie z ocenianego aspektu zaś „A” — wysokie zadowolenie.

Oznaczeniom literowym odpowiadają kategorie opisowe w macierzy decyzyjnej, które określają konieczność podjęcia bądź zaniechania działań (tab. 2).

Badaniami objęto 189 losowo wybranych studentów kierunku pielęgniarstwo Wydziału Pielęgniarstwa i Nauk o Zdrowiu Uniwersytetu Medycznego w Lublinie. Wśród ankietowanych 93,12% stanowiły kobiety, 6,88% — mężczyźni. Wiek respondentów był zróżnicowany i przedstawiał się następująco: w przedziale wieku 19–25 lat było 53,44% osób, 26–35 lat — 20,63% respondentów, 36–45 lat — 23,28% ankietowanych. Tylko 2,6% badanych było w wieku powyżej 45 roku życia, najstarsza respondentka miała 50 lat.

Tabela 1. Zestawienie kategorii wyników w skali zadowolenia i ważności [za 9, s. 181 oraz 12, s. 6]

Table 1. Specification of categories of results in the satisfaction and importance scale [acc. with 9, s. 181; 12, s. 6]

	Bardzo niezadowolony	Niezadowolony	Do zaakceptowania	Zadowolający	Bardzo zadowolający	
Bardzo ważny	E	D	C	B	A	7,0
Ważny	e	d	c	b	a	5,5
Mało ważny	(e)	(d)	(c)	(b)	(a)	5,0
Dane liczbowe	2,75	3,75	4,25	5,25	7,0	

Tabela 2. Zestawienie treści decyzji dla wyodrębnionych kategorii wyników w skali zadowolenia i ważności [za 9, s. 181]

Table 2. Specification of decision content for selected categories of results in the satisfaction and importance scale [acc. with 9, s. 181]

	Bardzo niezadowolony	Niezadowolony	Do zaakceptowania	Zadowolający	Bardzo zadowolający
Bardzo ważny	Podjąć natychmiastowe działania	Działania są priorytetowe	Podjąć działania w najbliższej przyszłości	Doskonalić w miarę możliwości	Utrzymać wysokie standardy
Ważny	Podjąć działania w celu istotnej poprawy	Uwzględnić w planowaniu działań	Interwencja może być konieczna	Utrzymać standardy	Nie spoczywać na laurach
Mało ważny	Poprawiać w miarę możliwości	Nie dopuszczać do zmiany na gorsze	Nie zwracać uwagi	Utrzymać standardy w miarę możliwości	Nie podejmować żadnych działań

Wśród badanych było 36,51% studentów I, II i III roku stacjonarnych studiów pierwszego stopnia, 16,40% — I i II roku stacjonarnych studiów drugiego stopnia, 30,69% respondentów studiowało na I roku niestacjonarnych studiów drugiego stopnia, a 16,40% ankietowanych było na studiach niestacjonarnych pierwszego stopnia.

Przeważającą grupę badanych (65,08%) stanowiły osoby mieszkające w mieście, 34,92% respondentów mieszkało na wsi.

Większość badanych (42,33%) w ostatnim semestrze nauki uzyskała średnią ocen końcowych mieszczącą się w przedziale od 4,0 do 4,49. Średnia ocen ponad 1/4 respondentów (27,51%) mieściła się w przedziale od 3,5 do 3,99. Średnią 4,5 i powyżej wskazało 24,87% studentów. Tylko 4,76% ankietowanych uzyskało średnią ocen poniżej 3,5.

Studiujących na studiach bezpłatnych (stacjonarnych) było 52,91%, pozostali respondenci (47,09%)

— uczestnicy studiów niestacjonarnych — wnosili opłatę za studia. W przypadku tych ostatnich tylko w 4 przypadkach osobą finansującą opłatę za studia był pracodawca, pozostali płacili z funduszy własnych, współmałżonka lub rodziców.

Wyniki

Studenci kierunku pielęgniarstwo wyrazili swoją dezaprobatę z organizacji toku studiów. Szczegółowe wyniki zaprezentowano w tabeli 3.

Według respondentów, priorytetowych działań na prawnych wymagają następujące aspekty organizacji toku studiów: sprawność działania i pomoc ze strony administracji dziekanatu, uprzedzanie o zmianach w organizacji zajęć, długość przerw między zajęciami, nierównomierne obciążenie nauką w ciągu roku, rozplanowanie przedmiotów na poszczególnych latach stu-

Tabela 3. Ocena organizacji toku studiów
Table 3. Assessment of the organization of the course of studies

Aspekt	Oznaczenie literowe	Kategoria opisowa
1. Dostępność informacji o programie studiów	c	Interwencja może być konieczna
2. Realizacja przedstawionego programu studiów	c	Interwencja może być konieczna
3. Dostępność informacji o charakterystyce kierunku studiów	b	Utrzymać standardy w miarę możliwości
4. Dostępność informacji o sylwetce absolwenta	(c)	Nie zwracać uwagi
5. Dostępność informacji o programach poszczególnych przedmiotów	c	Interwencja może być konieczna
6. Dostępność informacji o programach i zasadach realizacji praktyk studenckich	D	Działania są priorytetowe
7. Dostępność informacji o realizowanym systemie punktowym (ECTS)	(d)	Nie dopuszczać do zmiany na gorsze
8. Dostępność informacji o wymaganiach stawianych pracom dyplomowym	D	Działania są priorytetowe
9. Informacja o opiece roku	d	Uwzględnić w planowaniu działań
10. Rozplanowanie przedmiotów na poszczególnych latach studiów	D	Działania są priorytetowe
11. Równomierne obciążenie nauką w ciągu roku	D	Działania są priorytetowe
12. Tygodniowy rozkład zajęć	d	Uwzględnić w planowaniu działań
13. Całodzienny rozkład zajęć	d	Uwzględnić w planowaniu działań
14. Oferta zajęć		
a. ilość	d	Uwzględnić w planowaniu działań
b. jakość	C	Podjąć działania w najbliższej przyszłości
15. Czas trwania studiów	B	Doskonalić w miarę możliwości
16. Długość przerw między zajęciami	D	Działania są priorytetowe
17. Sprawność działania administracji dziekanatu	D	Działania są priorytetowe
18. Pomoc ze strony pracowników dziekanatu	D	Działania są priorytetowe
19. Uprzedzanie o zmianach w organizacji zajęć	D	Działania są priorytetowe
20. Obowiązki i prawa studentów ujęte w regulaminie studiów	c	Interwencja może być konieczna
21. Postępowanie w sprawach skarg i odwołań studentów	d	Uwzględnić w planowaniu działań
22. Dostępność informacji o wymianie studenckiej z ośrodkami zagranicznymi	(d)	Nie dopuszczać do zmiany na gorsze
23. Działalność Samorządu Studenckiego	(d)	Nie dopuszczać do zmiany na gorsze

diów, a także poprawa dostępności informacji o programach i zasadach realizacji praktyk studenckich oraz wymaganiach stawianych pracom dyplomowym.

Kolejnym ocenianym obszarem byli prowadzący zajęcia. Wyniki zaprezentowano w tabeli 4.

Ankietowani dobrze ocenili prace nauczycieli akademickich. Jednak wskazali na pewne aspekty ich pracy, które w najbliższej przyszłości powinny ulec poprawie, a są to: kryteria oceniania, stopień obiektywizacji ocen studenckich, a także sposób oceniania i motywowa-

Tabela 4. Ocena prowadzących zajęcia
Table 4. Assessment of teachers

Aspekt	Oznaczenie literowe	Kategoria opisowa
1. Osiągalność prowadzących zajęcia w czasie dyżurów dydaktycznych	b	Utrzymać standardy w miarę możliwości
2. Informowanie o programie nauczania przedmiotu	c	Interwencja może być konieczna
3. Realizowanie przedstawionego programu nauczania	B	Doskonalić w miarę możliwości
4. Przedstawianie najnowszych osiągnięć z danej dziedziny	C	Podjąć działania w najbliższej przyszłości
5. Przedstawianie wymagań egzaminacyjnych/zaliczeniowych na początku zajęć	B	Doskonalić w miarę możliwości
6. Kryteria oceniania	C	Podjąć działania w najbliższej przyszłości
7. Stopień obiektywizacji ocen studenckich	C	Podjąć działania w najbliższej przyszłości
8. Sposób oceniania prowadzących motywacja do nauki	C	Podjąć działania w najbliższej przyszłości
9. Stosunek prowadzących zajęcia do studentów	B	Doskonalić w miarę możliwości
10. Zaangażowanie prowadzących zajęcia	B	Doskonalić w miarę możliwości
11. Wykorzystywanie sprzętu audiowizualnego przez prowadzących zajęcia	b	Utrzymać standardy w miarę możliwości
12. Umiejętności praktyczne	B	Doskonalić w miarę możliwości
13. Zachęcanie studentów do pogłębiania wiedzy	B	Doskonalić w miarę możliwości
14. Wiązanie teorii z praktycznym wykorzystaniem wiedzy	B	Doskonalić w miarę możliwości
15. Przychylność i życzliwość dla studentów	B	Doskonalić w miarę możliwości
16. Solidność (np. punktualność)	B	Doskonalić w miarę możliwości
17. Stosunek prowadzących zajęcia praktyczne do pacjentów	b	Utrzymać standardy w miarę możliwości
18. Stosunek prowadzących praktyki zawodowe do pacjentów	B	Doskonalić w miarę możliwości
19. Dostępność prowadzących zajęcia praktyczne w czasie zajęć	B	Doskonalić w miarę możliwości
20. Dostępność prowadzących praktyki zawodowe w czasie zajęć	B	Doskonalić w miarę możliwości

cja do nauki. Respondenci oczekują od nauczycieli w większym zakresie przedstawiania najnowszych osiągnięć z danej dziedziny, bowiem ten aspekt pracy kadry nauczycielskiej został oceniony w kategorii „C”.

Respondenci wyrazili też opinię na temat zadowolenia z usług świadczonych przez Bibliotekę Uniwersytetu Medycznego w Lublinie. Wyniki zaprezentowano w tabeli 5.

Badani ocenili pozytywnie usługi biblioteczne. Z księgozbioru Biblioteki Głównej Uniwersytetu Medycznego korzystało 79,89% ankietowanych. Pozostałe osoby wybrały inne lubelskie biblioteki (Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Miejskiej Biblioteki Publicznej, Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej), albo w ogóle nie korzystają z usług bibliotecznych (20,11%). Naj-

więcej osób, bo 60,26%, uczęszczało do Biblioteki Uniwersytetu Medycznego rzadziej niż kilka razy w miesiącu, ponad 1/3 respondentów (36,43%) korzystała z biblioteki kilka razy w miesiącu, a tylko 3,31% osób — kilka razy w tygodniu. Respondenci nie do końca zadowoleni są z ilości egzemplarzy podstawowych podręczników i usług ksero oferowanych w Bibliotece Głównej. Analiza komentarzy udzielonych przez studentów na pytanie otwarte dotyczące funkcjonowania biblioteki pozwoliła ustalić, że usługi kserograficzne są dla studentów stanowczo za drogie, a dni i godziny otwarcia biblioteki nie są dostosowane do potrzeb studentów studiów niestacjonarnych.

Studenci, oceniając kolejny obszar związany ze studium, a mianowicie obiekty uczelniane, wyrazili swoje zadowolenie z warunków lokalowych, jakie oferu-

Tabela 5. Ocena Biblioteki Głównej Uniwersytetu Medycznego w Lublinie
Table 5. Assessment of Medical University Central Library in Lublin

Aspekt	Oznaczenie literowe	Kategoria opisowa
1. Wielkość księgozbioru	B	Doskonałość w miarę możliwości
2. Aktualność księgozbioru	B	Doskonałość w miarę możliwości
3. Dostępność literatury potrzebnej do zajęć w języku polskim	B	Doskonałość w miarę możliwości
4. Dostępność literatury potrzebnej do zajęć w języku obcym	b	Utrzymać standardy w miarę możliwości
5. Ilość egzemplarzy podstawowych podręczników	C	Podjąć działania w najbliższej przyszłości
6. Zakres tematyczny dostępnych czasopism	B	Doskonałość w miarę możliwości
7. Stan otrzymywanych egzemplarzy książek i czasopism	b	Utrzymać standardy w miarę możliwości
8. Wpływ studentów na zakup książek w bibliotece	(c)	Nie zwracać uwagi
9. Pomoc ze strony personelu biblioteki	B	Doskonałość w miarę możliwości
10. Informacja o usługach bibliotecznych	b	Utrzymać standardy w miarę możliwości
11. Godziny otwarcia	B	Doskonałość w miarę możliwości
12. Możliwość kopiowania	C	Podjąć działania w najbliższej przyszłości
13. Łatwość korzystania z księgozbioru podręcznego	B	Doskonałość w miarę możliwości
14. Wysokość kar bibliotecznych	b	Utrzymać standardy w miarę możliwości
15. Łatwość korzystania z katalogów on-line	c	Interwencja może być konieczna
Warunki pracy w czytelniku		
1. Przestrzeń do pracy	B	Doskonałość w miarę możliwości
2. Liczba miejsc	B	Doskonałość w miarę możliwości

je im uczelnia. Większość ocenianych aspektów (lokalizacja budynków, oświetlenie i nagłośnienie sal) uzyskała oznaczenie literowe „B”, które wskazuje, że można je doskonalic w miarę możliwości. Podjęć działania w najbliższej przyszłości według respondentów należy w kierunku poprawienia ogrzewania niektórych sal wykładowych.

Badani ocenili opiekę medyczną, jaką mają zapewnioną w okresie studiowania (dostępność lekarza, badań dodatkowych). Z analizy odpowiedzi respondentów można wnioskować, że nie jest ona dla nich satysfakcjonująca (oznaczenie literowe „d” — uwzględnić w planowaniu działań).

W ostatniej części badań studenci poproszeni zostali o dokonanie oceny ogólnego zadowolenia z kształtowanych w trakcie studiów kompetencji zawodowych oraz cech niezbędnych w praktyce pielęgniarstwa.

Studenci kierunku pielęgniarstwo wysoko ocenili kształtowane w trakcie studiów kompetencje zawodowe (oznaczenie literowe „B”). Wyniki oceny prezentuje tabela 6.

Respondenci byli najbardziej zadowoleni z kształtowanych umiejętności ochrony godności i prywatno-

ści pacjenta, podawania leków w sposób bezpieczny, umiejętności słuchania i postępowania w sposób holistyczny, tolerancyjny i opiekuńczy.

Studenci poproszeni zostali o ocenę swojego ogólnego zadowolenia z uczelni, kierunku studiów i perspektyw pracy po studiach. Badani dokonali oceny w skali od 0% do 100%, gdzie 0% oznaczało całkowite niezadowolenie, a 100% oznaczało pełne zadowolenie. Respondenci najbardziej zadowoleni byli z kierunku studiów — średnia oceny 73,87%. Zadowolenie z perspektyw pracy po studiach ocenili również wysoko — średnia 68,81%. Trochę niższe zadowolenie — średnia 61,73% — studenci wyrażali z uczelni.

Dyskusja

Badanie i podnoszenie jakości kształcenia w szkole wyższej jest korzystne dla wszystkich uczestników procesu kształcenia. Studenci są dobrze przygotowani do wykonywania obowiązków zawodowych, uczelnia natomiast staje się konkurencyjna na rynku edukacyjnym.

Tabela 6. Ocena kształtowanych kompetencji zawodowych
Table 6. Assessment of vocational skills which are being developed

Aspekt	Oznaczenie literowe	Kategoria opisowa
Kompetencje dotyczące praktyki pielęgniarskiej		
1. Praktyczne opanowanie umiejętności pielęgniarskich	B	Doskonalić w miarę możliwości
2. Umiejętność obserwacji pacjenta i dostrzegania szczegółów	B	Doskonalić w miarę możliwości
3. Rozpoznawanie i interpretowanie objawów	B	Doskonalić w miarę możliwości
4. Umiejętność stawiania diagnoz pielęgniarskich	B	Doskonalić w miarę możliwości
5. Planowanie zindywidualizowanych programów opieki	B	Doskonalić w miarę możliwości
6. Umiejętność prowadzenia ukierunkowanej rozmowy	B	Doskonalić w miarę możliwości
7. Umiejętność krytycznej oceny, interpretowania i syntezy informacji	B	Doskonalić w miarę możliwości
8. Ochrona godności pacjenta, prywatności, poufności	A	Utrzymać wysokie standardy
9. Umiejętność zapobiegania zakażeniom	B	Doskonalić w miarę możliwości
10. Umiejętność udzielania pierwszej pomocy	B	Doskonalić w miarę możliwości
11. Umiejętność podawania leków w bezpieczny sposób	A	Utrzymać wysokie standardy
12. Umiejętność obniżania lęku u pacjenta	B	Doskonalić w miarę możliwości
13. Informowanie i edukowanie pacjenta	B	Doskonalić w miarę możliwości
14. Podmiotowe traktowanie pacjenta	B	Doskonalić w miarę możliwości
15. Umiejętność zachowania się w sytuacji śmierci pacjenta	B	Doskonalić w miarę możliwości
Kompetencje poznawcze		
1. Wiedza i jej stosowanie z zakresu:		
a) teorii pielęgniarstwa	b	Utrzymać standardy w miarę możliwości
b) nauk biologicznych i przyrodniczych	b	Utrzymać standardy w miarę możliwości
c) nauk społecznych	b	Utrzymać standardy w miarę możliwości
d) nauk o zdrowiu	B	Doskonalić w miarę możliwości
e) nauk etycznych, prawnych, humanistycznych	b	Utrzymać standardy w miarę możliwości
2. Umiejętność rozwiązywania problemów	B	Doskonalić w miarę możliwości
3. Umiejętność podejmowania decyzji	B	Doskonalić w miarę możliwości
Kompetencje interpersonalne		
1. Umiejętność skutecznego porozumiewania się z ludźmi	B	Doskonalić w miarę możliwości
2. Umiejętność dawania wsparcia, udzielania porad	B	Doskonalić w miarę możliwości
3. Radzenie sobie z trudnymi zachowaniami	B	Doskonalić w miarę możliwości
4. Umiejętność dokumentowania opieki	B	Doskonalić w miarę możliwości
5. Umiejętność słuchania	A	Utrzymać wysokie standardy
Kompetencje kierownicze i organizacyjne		
1. Umiejętność pracy zespołowej	B	Doskonalić w miarę możliwości
2. Umiejętność koordynowania pracą zespołu	B	Doskonalić w miarę możliwości
3. Umiejętność oceny jakości opieki	B	Doskonalić w miarę możliwości
4. Zdolność oceny zagrożeń/ryzyka w miejscu pracy	B	Doskonalić w miarę możliwości

cd.

Tabela 6. Ocena kształtowanych kompetencji zawodowych
Table 6. Assessment of vocational skills which are being developed

Aspekt	Oznaczenie literowe	Kategoria opisowa
Kompetencje związane z zawodowymi wartościami i rolą pielęgniarzek		
1. Odpowiedzialność i samodzielność	B	Doskonalić w miarę możliwości
2. Postępowanie w sposób holistyczny, tolerancyjny, opiekuńczy	A	Utrzymać wysokie standardy
3. Motywacja do nauki i doskonalenia własnych kompetencji zawodowych	B	Doskonalić w miarę możliwości

Na podstawie badań własnych stwierdzono, że studenci kierunku pielęgniarstwo najniżej ocenili organizację toku studiów. Aż 8 z 23 ocenianym aspektem przyznali ocenę „D”. Większość niekorzystnie ocenionych przez respondentów obszarów można doskonalić bez ponoszenia większych kosztów, poprzez zmianę organizacji pracy. Porównując uzyskane wyniki do badań innych autorów [9, 11, 12], można stwierdzić, że ocena wystawiona przez studentów kierunku pielęgniarstwo jest niższa niż ocena wystawiona przez studentów innych kierunków i uczelni. Funkcjonowanie administracji dziekanatów jest jednym z wielu aspektów organizacji toku studiów, które wymagają doskonalenia. Z problemem tym borykają się też inne uczelnie [7, 13, 14].

Z kolei aspekty studiowania dotyczące pracy nauczyciela akademickiego zostały dość dobrze ocenione przez respondentów (przeważająca większość ocen „B”). Jednak zdaniem badanych nauczyciele powinni podjąć w najbliższej przyszłości działania zmierzające do tego, aby przedstawiać najnowsze osiągnięcia naukowe w dziedzinie, której nauczają. Podobne zdanie mieli studenci innych uczelni [7, 15]. Badania prowadzone przez różnych autorów [7] wskazują, że przedstawianie najnowszych osiągnięć z danej dziedziny nauki jest jednym z ważniejszych aspektów wpływających na zadowolenie studentów. W innych badaniach wśród 3 najważniejszych czynników rzutujących na opinię badanych o procesie kształcenia wymieniono między innymi relacje pracowników (nauczycieli, administracji) ze studentami [7].

Studenci kierunku pielęgniarstwo najwyżej ocenili kształtowane w trakcie studiów kompetencje zawodowe (oceny „B” i „A”). Powodem do optymizmu jest wysoka ocena ogólnego zadowolenia z kierunku studiów, perspektyw pracy po studiach i z uczeni. Zadowolenie z kierunku studiów i perspektyw pracy po studiach jest zbliżone lub wyższe od wyników uzyskanych w badaniach zadowolenia ze studiowania prowadzonych przez innych autorów [9, 11]. Studenci pielęgniarstwa Akademii Medycznej w Lublinie są najbardziej zadowoleni

z kierunku studiów i perspektyw pracy po studiach. Na zadowolenie studentów z perspektyw pracy po studiach niewątpliwie wpływ ma dobra sytuacja na rynku pracy (brak trudności z zatrudnieniem) i możliwość uzyskania po studiach awansu zawodowego.

Podjęte badania zadowolenia studentów pielęgniarstwa, pozwoliły na wyodrębnienie aspektów studiowania, które wymagają doskonalenia, oraz wskazały te, które są mocną stroną kierunku. Dostarczyły też informacji, które mogą być wykorzystane w zarządzaniu kierunkiem.

Wnioski

1. Zadowolenie studentów pielęgniarstwa z kierunku studiów jest dość wysokie.
2. Studenci wysoko ocenili nauczycieli akademickich i kształtowane w trakcie studiów kompetencje zawodowe.
3. Respondenci najniżej ocenili organizację toku studiów.

Piśmiennictwo

1. Koźmiński A.K. Współczesne wyzwania dla edukacji. W: Kamiński M.B., Rząca P. (red.). *Jakość Kształcenia — wyzwaniem XXI wieku. Polski system szkolnictwa wyższego u progu Unii Europejskiej*. Wydawnictwo Wyższej Szkoły Przedsiębiorczości i Zarządzania, Warszawa 1997: 15–20.
2. Przybysz K. *Strategia rozwoju szkolnictwa wyższego*. W: Kamiński M.B., Rząca P. (red.). *Jakość Kształcenia — wyzwaniem XXI wieku. Polski system szkolnictwa wyższego u progu Unii Europejskiej*. Wydawnictwo Wyższej Szkoły Przedsiębiorczości i Zarządzania, Warszawa 1997: 21–25.
3. Gęsiński J. Akredytacja a jakość kształcenia w szkolnictwie wyższym. W: Sitarska B., Drob R., Jankowski R. (red.). *Studia trzystopniowe a jakość kształcenia w szkolnictwie wyższym*. Wydawnictwo Akademii Podlaskiej, Siedlce 2007: 29–34.
4. Bartmińska A., Raczowska E. Standardy kształcenia na studiach pierwszego i drugiego stopnia a jakość kształcenia w szkolnictwie wyższym. W: Sitarska B., Drob R., Jankowski R. (red.). *Studia trzystopniowe a jakość kształcenia*

- w szkolnictwie wyższym. Wydawnictwo Akademii Podlaskiej, Siedlce 2007: 61–68.
5. Szkoły wyższe i ich finanse w 2005 roku. GUS, Warszawa 2006. www.nauka.gov.pl; 12.03.2008.
 6. www.mz.gov.pl; 11.03.2008.
 7. Wąsik D. (red.). Systemy zapewnienia jakości w szkolnictwie wyższym — aspekty praktyczne. Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej, Poznań 2007: 165–177; 181–191; 194–202; 207–212.
 8. Tutko M. Zarządzanie jakością kształcenia — komunikat z badań. W: Wąsik D. (red.). Systemy zapewnienia jakości w szkolnictwie wyższym — aspekty praktyczne. Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej, Poznań 2007: 135–149.
 9. Łącała Z., Noworol Cz. Ocena jakości kształcenia w kontekście zarządzania uczelnią wyższą. W: Brzezińska A., Brzeziński J. (red.). Ewaluacja procesu kształcenia w szkole wyższej. Wydawnictwo Fundacji Humaniora, Poznań 2000: 176–207.
 10. Kózka M., Wrońska I. Projekt TUNING (TUNING Educational Structures in Europe). W: Wrońska I., Krajewska-Kułak E. (red.). Wybrane zagadnienia z pielęgniarstwa europejskiego. Wydawnictwo Czelej, Lublin 2007: 106–108.
 11. Figlewicz R. Metoda badania zadowolenia ze studiowania. Doskonalenie jakości zarządzania uczelnią. Innowacje w Edukacji Akademickiej, 2002: 2, www.cbe.wshe.lodz.pl/archiwalna_cbrk/artykiy.html; 12.03.2008.
 12. MacDonald M. i wsp. The 2007 Report on the Student Experience at UCE Birmingham. CRQ UCE 2007. www0.bcu.ac.uk/crq; 12.03.2008.
 13. Stalewski T. Jakość administracyjnej obsługi studentów na badanym wydziale uczelni według ich opinii. W: Stalewski T. (red.). Jakość kształcenia na kierunku zarządzanie i marketing. Centrum Doradztwa i Informacji Difin sp. z o.o., Warszawa 2005: 149–165.
 14. Stępień M., Czapska J. Opinie dotyczące studiowania na kierunku prawo. Raport z badań. Wydział Prawa i Administracji UJ, wrzesień–październik 2006. www.law.uj.edu.pl/raport_prawo_lato_2006.pdf.
 15. Balcerak A. Nauczyciele akademicy w opinii studentów. W: Stalewski T. (red.). Jakość kształcenia na kierunku zarządzanie i marketing. Centrum Doradztwa i Informacji Difin sp. z o.o., Warszawa 2005: 123–132.